

Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма
Цэнтральная раённая бібліятэка
Аддзел абслугоўвання і інфармацыі

Урок Айчыны

**«Сімвалы
малой радзімы»**

Выпуск 2

Кобрын
2016

На экране – назва мерапрыемства «Сімвалы малой радзімы»

Гучыць фанаграма песні «Родны горад мой» (сл. М. Ярмашука, муз. А. Міхаевіча)

На экране – карта Кобрынскага раёна, Кобрына

Вядучы 1. Сябры! У кожнага горада, нават самага малога, ёсць свая гісторыя. У грамадстве, якое хоча, каб яго нашчадкі не адчувалі сябе Іванамі бязроднымі, захаванню памяці аб гісторыі надавалі і надаюць належнае значэнне. І гэта знаходзіць адлюстраванне ў назвах вуліц і плошчаў, у стане помнікаў гісторыі і ў гербах.

Сёння мы пагаворым пра геральдыку Кобрыншчыны. Папярэдні ўрок, які быў прысвечаны дзяржаўнай сімволіцы Рэспублікі Беларусь, пачынаўся з неафіцыйных сімвалаў краіны (Францыск Скарына, Белавежскі зубр, рэспубліка-партызанка, Брэсцкая крэпасць-герой, Хатынь, слуцкія паясы, бульба, Нацыянальная бібліятэка...). Давайце і зараз нагадаем мясціны, з якімі асацыіруецца наш горад Кобрын (*зварот да аўдыторыі*).

На экране – найбольш вядомыя мясціны Кобрына.

Вядучы 2. Для многіх з нас Кобрын першым чынам асацыіруецца менавіта з гэтымі месцамі. Сабор Аляксандра Неўскага, помнік Айчыннай вайне 1812 года (бронзавы арал з распасцёртымі крыламі і лаўровым вянком у кіпцюрах), Спаскі манастыр, ваенна-гістарычны музей імя Суворова, парк культуры і адпачынку... І сучасныя: аквапарк, лядовы палац, шыкоўная набярэжная, помнік князю Уладзіміру і княгіні Вользе, буйнейшы вытворца дзіцячай цацкі з пластмасы ў Беларусі «Палессе»... Слова-сімвалы, неафіцыйныя сімвалы Кобрына. Але сённяшні ўрок прысвечаны геральдычным сімвалам Кобрынскага раёна.

На экране - геральдыка Брэсцкай вобласці

Вядучы 1. Ужо амаль усе адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі Брэсцкай вобласці маюць свае афіцыйна зацверджаныя гербы. У кожнага горада свая гісторыя геральдычных сімвалаў. Ёсць яна і на Кобрыншчыне.

На экране – карта Кобрынскага раёна

Вядучы 2. Кобрынскі раён знаходзіцца на заходняй мяжы нашай Радзімы. Яго гісторыя багатая яркімі гістарычнымі падзеямі. Кобрын уваходзіў у склад Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі, СССР, што, несумненна, паклала адбітак на гісторыка-культурную спадчыну і міжканфесійныя адносіны. Гэта цалкам адносіцца і да стварэння герба нашага горада і раёна.

На экране - гербы Кобрына

У гісторыі нашага горада існавалі тры гербы.

На экране - герб Кобрына 1589 г.

Вядучы 1. Герб Кобрына 1589 года - найстаражытнейшы, які дайшоў да нас. Ён быў падараваны Кобрыну адначасова з Магдэбургскім правам, якое давала гораду права на самакіраванне, развіццё гарадскога будаўніцтва, рамёства, гандлю і прадпрыемальніцтва. Указ пра гэта быў падпісаны каралём Рэчы Паспалітай Жыгімонтам III Вазай 10 снежня 1589 года.

На экране – Ганна Ягелонка, каралева польская і вялікая княгіня літоўская

Дадзены ўказ у горад прывезла каралева Ганна Ягелонка і ўрачыста ўручыла яго жыхарам. З таго часу праведная Ганна і лічыцца заступніцай Кобрыншчыны. Дарэчы, права карыстацца гербам, на якім была выява святой Ганны, атрымаў адначасова з Кобрынам і Гарадок (сучасная назва вёскі Гарадзец), і гэта, як сведчаць гісторыкі, адзіны на Беларусі выпадак, калі два гарады мелі супольны магістрат, ужывалі агульную пячатку з адным гербам.

На экране - малюнкi герба ў двух варыянтах

Вядучы 2. Герб быў сімвалам горада з 1589 па 1766 год. Захаваліся малюнкi гэтага герба ў двух варыянтах: першы, адбітак пячаткі 1589 года, дзе мы бачым тры постаці; другі, малюнак з прывілея 1662 года, дзе намаляваны Ісус Хрыстос, Багародзіца і святая Ганна (маці Дзевы Марыі), якая ўвасабляе правіцельніцу, заступніцу Кобрына каралеву Ганну Ягелонку. Побач з Ганнай – Маці Боская з немаўлятам на руках, што сімвалізуе мацярынства, міласэрднасць, духоўнасць і спакой, працяг роду чалавечага. Усе тры – з німбамаі святых. Старажытны герб завяшчаў нам вялікадушнасць, высакароднасць, росквіт, багацце і яднанне. Аднак у другой палове XVIII стагоддзя Кобрын быў пазбаўлены Магдэбургскага права, а разам з ім і герба.

Гэта было звязана з тым, што пасля шэрагу войн і эпідэміяў ў сярэдзіне XVIII стагоддзя горад прыйшоў у заняпад. Такім чынам, герб праіснаваў да 1766 года.

На экране - герб Кобрына 1845 г.

Вядучы 1. Герб 1845 года адлюстроўваў змену гістарычнага становішча. Пасля трэцяга раздзелу Рэчы Паспалітай у 1795 годзе Кобрын увайшоў у склад Расійскай імперыі, а неўзабаве набыў статус павятовага горада Гродзенскай губерні. Паводле абласной рэформы Кацярыны II 1775 года і «Грамоте на права и выгоды городам Российской империи» Кобрын атрымаў права на ўласны герб, які, аднак, абавязкова павінен быў складацца з малюнка губернскага герба. Так горад атрымаў герб з малюнкам зубра ў верхняй частцы шчыта, як знака губерні, прыналежнасці Кобрынскага павета да Гродзенскай губерні, і сахі, плуга ў ніжняй, як знака горада, які сімвалізаваў асноўны занятак насельніцтва (*малюнак сахі на зялёным полі - знак прыхільнасці кабынчан да агародніцтва і земляробства*). Гэты герб афіцыйна прызнаваўся ўсімі ўладамі і служыў гораду да 1939 года. Варта адзначыць, што герб 1845 года меў досыць працяглую гісторыю - амаль 100 гадоў.

Вядучы 2. У наступны перыяд увага геральдычным пытанням не надавалася. Толькі ў 60-е гады XX стагоддзя ўзрасла цікавасць да гарадской геральдыкі, што было звязана з ростам калекцыяніравання гарадскіх гербоў. Сталі ўносіцца змены ў эмблемы старых гербоў і складацца гербы для новых гарадоў.

На экране - герб Кобрына 1987 г.

Вядучы 1. У 1987 годзе пачаў сваё існаванне трэці герб Кобрына. Эскіз герба 1987 года быў прыняты ў гонар 700-годдзя першага пісьмовага згадвання пра Кобрын. Распрацаваў яго ў той час галоўны архітэктар горада Анатолій Данілюк. Над сімвалічным малюнкам Кобрыншчыны, абазначаным выгібам (заломам) Дняпроўска-Бугскага канала і Мухаўца, распрасцёр свае крылы бусел. Бусел у палёце сімвалізуе ўважлівыя адносіны насельніцтва да прыроды. Гэта сімвал пераемнасці пакаленняў, імкненне з гераічнага мінулага ў мірнае восьмае стагоддзе сваёй гісторыі. Пазней герб 1987 года быў прызнаны несапраўдным з-за сваёй супярэчнасці правілам і традыцыям сусветнай геральдыкі, неадпаведнасці геральдычным патрабаванням. Акрамя таго, белы бусел - гэта знак усёй Беларусі, а не толькі нашага горада. Серп і молат -

савецкія знакі, якія адлюстроўваюць перыяд гісторыі Кобрына з 1939 па 1991 год і не з'яўляюцца актуальнымі на сучасным этапе. Ніякіх гістарычных, прыродных, эканамічных асаблівасцяў Кобрына ён не адлюстроўваў. Таму перад Кобрынам паўстала пытанне аб распрацоўцы новага герба.

На экране - сучасны герб Кобрыншчыны

Вядучы 2. Сябры! Большасць старадаўніх гербоў заслугоўваюць таго, каб працягваць жыць далей. Многія беларускія гарады вяртаюцца да гістарычных вытокаў сваёй сімволікі, і Кобрын не выключэнне. Сучасны герб Кобрыншчыны - гэта герб, створаны па матывах гістарычнага герба 1589 года. Гербы вяртаюцца!

У канцы XX стагоддзя пачаліся дыскусіі пра тое, якім быць гербу горада. Жыхары Кобрына амаль шэсць гадоў думалі, спрачаліся, што ўзяць за аснову новага герба. Каардынацыйны савет па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны пры Кобрынскім райвыканкаме, улічваючы меркаванні большасці гараджан, свой выбар спыніў на магдэбургскім гербе. Дарэчы, гэты герб не толькі зацверджаны Геральдычным саветам пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, але і ўхвалены мітрапалітам Філарэтам.

На экране - фота Філарэта, мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага Экзарха ўсея Беларусі

Вядучы 1. Улічваючы тое, што прапанаваны да абмеркавання дэпутатам эскіз герба ўтрымоўваў у сабе рэлігійныя матывы, кіраўніцтва Кобрынскага райвыканкама звярнулася да Філарэта, мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага Экзарха ўсея Беларусі, з просьбай выказаць сваё меркаванне і аказаць дапамогу ў стварэнні і зацверджанні герба горада Кобрына і Кобрынскага раёна. Як аказалася, дадзены эскіз герба быў недакладным, бо праведная Ганна, маці Багародзіцы, памерла, калі Марыя была дзіцем, і не можа малявацца сумесна з немаўлём Ісусам. Пад патранатам экзархата быў створаны эскіз герба па матывах малюнка на прывілеі 1662 года, на якім Ганна намалювана ў вольнай, верхняй частцы герба, яна глядзіць уніз на Багародзіцу з Ісусам. Працу благаславіў мітрапаліт Філарэт, пакінуўшы на эскізе свой аўтограф. Так з'явіўся наш сучасны герб. Святая Ганна вярнулася ў Кобрын...

Сумесна з гербам раёна вырашана было стварыць і сцяг. Геральдычныя сімвалы раёна былі аднагалосна прыняты на 22-й сесіі Кобрынскага раённага Савета дэпутатаў. Такім чынам, 4 снежня 2002 года ўвайшло ў летапіс нашай малой радзімы як адзін са знамянальных дзён трэцяга тысячагоддзя.

На экране - текст Указа Президента Республики Беларусь № 340 «Об учреждении официальных геральдических символов Кобринского района»

Вядучы 2. 22 ліпеня 2004 года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь падпісаў Указ № 340 «Аб устанаўленні афіцыйных геральдычных сімвалаў Кобрынскага раёна». Гэта дата важнай вяхой увайшла ў гісторыю Кобрыншчыны.

На экране - сучасны герб Кобрынскага раёна

Такім чынам, сучасны герб Кобрына і Кобрынскага раёна ўяўляе сабою шчыт рускай (французскай) формы, у блакітным полі якога малюнак немаўля Ісуса Хрыста ў залатых адзеннях, Дзевы Марыі ў адзеннях чырвонага колеру па-над зялёным хітонам, а ў залатой вольнай частцы шчыта - праведнай Ганны ў чырвоных адзеннях па-над блакітным хітонам. Твары і рукі постацяў - цялеснага колеру, над іх галовамі залатыя німбы. Варта адзначыць, што цяпер Кобрын з'яўляецца другім пасля Мінска ў краіне горадам, у гербавай сімволіцы якога мы бачым лікі святых, што як бы абавязвае жыхароў да пэўнай дабрачыннай адказнасці.

Ізяслаў Катляроў «Геральдычныя санеты»

Марыі маці - праведная Ганна –

святасцю - на кобрынскім гербе.

Дзіцяня Ісус Хрыстос кранальна

да Марыі прытуліў сябе...

Золата і чырвань іх убранныяў,

рукі, чуйна верныя мальбе,

німбы слепка-сонечнага ззяння...

Кожны па сабе і лучна ўсе.

Так і каналісна, так змястоўна –
гэта ўсім? Камусьці аднаму?
Герб такі вось а ці ўсё ж ікона?
Памаліцца хочацца яму.

Хай мае малітвы берагуць
не мяне - Радзіму-Беларусь.

На экране - сцяг Кобрынскага раёна

Вядучы 1. Сцяг г. Кобрына і Кобрынскага раёна ўяўляе сабою блакітнае палатно памерам 1х2 з малюнкам герба ў цэнтры.

Герб і сцяг, якія прыйшлі да нас з далёкага мінулага, сталі сувязной ніццю гераічнай гісторыі нашага краю і яго славетнага сучаснага. Як адзначыў мітрапаліт Філарэт, «сучасныя герб і сцяг Кобрына захоўваюць пераемнасць ад мінулых часоў, увасабляючы высакародную і жыццёва важную справу гістарычнай памяці нашага народа».

На экране - словы гімна Кобрыншчыны

Вядучы 2. У 2005 годзе Кобрынскім райвыканкамам было прынята рашэнне аб правядзенні конкурсу на лепшыя словы і музыку гімна Кобрынскага раёна. І сёння мы можам з гонарам сказаць, што наш горад мае не толькі герб, сцяг, але і гімн.

Упершыню гімн Кобрыншчыны прагучаў на Дне горада 24 ліпеня 2005 года, і менавіта тады адбылася прэзентацыя гімна і ўшаноўванне яго аўтараў (аўтар тэксту - выкладчык беларускай мовы і літаратуры СШ № 8 Людміла Кірылюк, аўтар музыкі - Юрый Давідзюк). Першы выканаўца гімна Кобрыншчыны - Вольга Камінская.

Гучыць фанаграма гімна Кобрыншчыны

ГІМН КОБРЫНСКАГА РАЁНА

*Словы Людмілы Кірылюк, Юрыя Давідзюка,
аўтар музыкі - Юрый Давідзюк*

Край наш радзімы - лугі і палі
Ціхі куток беларускай зямлі.
Кобрыншчына - ты наш дом,
Светлы, утульны наш дом.

Кобрыншчына! Радзіма мая!
Беларуская наша зямля!
Слаўся, квітней на радасць людзей.
Дарагая Айчына, квітней!

Буслы ў небе, вёсак агні,
Песня над родным прасторам ляці.
Шчасця табе на вякі,
Бацькаўскі край дарагі!

Кобрыншчына! Радзіма мая!
Беларуская наша зямля!
Слаўся, квітней на радасць людзей.
Дарагая Айчына, квітней!

Мірнае сонца над намі свяці
Пад чыстым небам ты вечна жыві.
Сцягам і Гербам тваім
Моцна мы усе даражым!

Кобрыншчына! Радзіма мая!
Беларуская наша зямля!
Слаўся, квітней на радасць людзей.
Дарагая Айчына, квітней!

Вядучы 2. Гарадская сімволіка, як і назва горада, як і нацыянальная сімволіка, як гістарычная памяць і памяць увогуле – рэчы незнішчальныя. Геральдычныя сімвалы займаюць адно з галоўных месцаў сярод каштоўнасцей гістарычнай спадчыны і культурна-маральных арыенціраў сённяшняга дня.

Без ведання гісторыі, павагі да мінулага, пераемнасці гістарычных і культурных традыцый нельга будаваць будучыню. Гэта неабходныя ўмовы ўсіх далейшых поспехаў.

Шануйце і паважайце сімвалы сваёй дзяржавы, сваёй малой радзімы, якія напоўнены такім глыбокім сэнсам!

Віктарына

Што такое герб? Калі ўзніклі першыя гербы?

Герб — гэта выява з пэўнымі сімвалічнымі фігурамі (знакамі), якія адлюстроўваюць гістарычныя традыцыі яго ўладальніка (горада, дзяржавы, роду). Слова «герб» паходзіць з нямецкай мовы і азначае «спадчына». Аднак выява становіцца гербам толькі тады, калі яна набывае юрыдычнае замацаванне і сацыяльнае прызначэнне грамадства. Герб – эмблема дзяржавы, знак краіны, які адрознівае яе ад іншых. Першыя гербы ўзніклі ў канцы XI—XII ст. у час крыжовых паходаў.

Дайце азначэнне паняццю «геральдыка»

Геральдыка або гербазнаўства — сістэма ведаў пра гербы, правілы іх складання і выкарыстання, гістарычная дысцыпліна, якая вывучае старажытныя і стварае новыя гербы

Што адносіцца да знакаў суверэнітэту любой дзяржавы?

Сцяг, герб, гімн. Для любой дзяржавы яны існуюць у трыадзінстве

Што азначае слова «гімн»?

Гімн паходзіць ад грэчаскага - урачыстая хвалебная песня

Колькі гербаў існавала ў гісторыі нашага горада?

тры гербы: 1589 г., 1845 г., 1987 г.

Назавіце найстаражытнейшы, які дайшоў да нас, герб Кобрына

герб Кобрына 1589 г.

Што сабой прадстаўляў старажытны кобрынскі герб?

Малюнак трох постацей: Багародзіца з немаўлятам на руках і святая Ганна (маці Дзевы Марыі), якая ўвасабляе правіцельніцу, заступніцу Кобрына каралеву Ганну Ягелонку.

Перыяд існавання герба 1589 года

Герб быў сімвалам горада з 1589 па 1766 гг.

Апішыце герб 1845 года. Колькі ён праіснаваў?

Герб з малюнкам зубра ў верхняй частцы шчыта, як знака губерні, прыналежнасці Кобрынскага павета да Гродзенскай губерні, і сахі-плуга ў ніжняй, як знака горада, які сімвалізаваў асноўны занятак насельніцтва, знак прыхільнасці кабрынчан да агародніцтва і земляробства праіснаваў да 1939 г.

Які герб быў прыняты ў гонар 700-годдзя першага пісьмовага згадвання пра Кобрын?

Герб Кобрына 1987 г.

Які выгляд меў герб 1987 года?

Над сімвалічным малюнкам Кобрыншчыны, абазначаным выгібам (заломам) Дняпроўска-Бугскага канала і Мухаўца, распрасцёр свае крылы бусел

Чаму перад Кобрынам паўстала пытанне аб распрацоўцы новага герба?

Герб быў прызнаны несапраўдным з-за сваёй супярэчнасці правілам і традыцыям сусветнай геральдыкі. Акрамя таго, белы бусел - гэта знак усёй Беларусі, а не толькі нашага горада. Серп і молат - савецкія знакі, якія адлюстроўваюць перыяд гісторыі Кобрына з 1939 па 1991 гг. і не з'яўляюцца актуальнымі на сучасным этапе. Ніякіх гістарычных, прыродных, эканамічных асаблівасцяў Кобрына ён не адлюстроўваў.

Назавіце дату ўстанаўлення сучасных геральдычных сімвалаў Кобрынскага раёна.

22 ліпеня 2004 г.

Указ Прэзідэнта РБ № 340 «Аб устанавленні афіцыйных геральдычных сімвалаў Кобрынскага раёна»

Што сабой уяўляюць сучасны герб Кобрына і Кобрынскага раёна?

Шчыт рускай формы, у блакітным полі якога малюнак немаўля Ісуса Хрыста ў залатых адзеннях, Дзевы Марыі ў адзеннях чырвонага колеру па-над зялёным хітонам, а ў залатой вольнай частцы шчыта - праведнай Ганны ў чырвоных адзеннях па-над блакітным хітонам. Над галовамі святых - залатыя німбы.

Калі ўпершыню прагучаў гімн Кобрыншчыны?

На Дне горада 24 ліпеня 2005 г.

Хто аўтары кобрынскага гімна?

аўтар тэксту - Людміла Кірылюк, Юрый Давідзюк

аўтар музыкі - Юрый Давідзюк

Назавіце першага выканаўца гімна Кобрыншчыны

Вольга Камінская

У Кобрынскім раёне дзве вёскі маюць свае афіцыйныя геральдычныя сімвалы. Назавіце іх.

Гарадзец і Ляхчыцы

Назавіце неафіцыйныя сімвалы Кобрына

Сабор Аляксандра Неўскага, ваенна-гістарычны музей імя Суворова, парк культуры і адпачынку, Спаскі манастыр, помнік Айчыннай вайне 1812 года (бронзавы арал з распасцёртымі крыламі і лаўровым вянкком у кіпцюрах), касцёл Ушэсця Найсвяцейшай Панны Марыі... Сучасныя: аквапарк, лядовы палац, набярэжная, помнік князю Уладзіміру і княгіні Вользе, буйнейшы вытворца дзіцячай цацкі з пластмасы ў Беларусі «Палессе»...

Спіс крыніц

Об учреждении официальных геральдических символов Кобринского района : Указ Президента Республики Беларусь, 22 июля 2004 г., № 340 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 2004. - № 120. - 1/5697.

Адамушко, В. Деревня Городец Кобринского района / В. Адамушко // Современная геральдика Беларуси / В. Адамушко. - Минск, 2012. - С. 92-93.

Адамушко, В. Деревня Ляхчицы Кобринского района / В. Адамушко // Современная геральдика Беларуси / В. Адамушко. – Минск, 2012. - С. 126-127.

Адамушко, В. Кобринский район / В. Адамушко // Современная геральдика Беларуси / В. Адамушко. – Минск, 2012. - С. 110-111.

Цітоў, А. Гарадзец, Кобрын / А. Цітоў // Пячаткі старажытнай Беларусі / А. Цітоў. - Мінск: Полымя, 1993. - С. 210.

Цітоў, А. Кобрын, Гарадзец / А. Цітоў // Геральдыка беларускіх месцаў (XVI - пачатак XX ст.) / А. Цітоў. - Мінск: Полымя, 1998. - С.173.

Борисюк, Ю. А. О гербе и флаге города Кобрина и Кобринского района / Ю. А. Борисюк // Информационно-методический бюллетень. - Кобрын, 2003. – С. 24-27.

Гармель, Е. О чём рассказывают гербы / Елена Гармель // Заря. – 2011. – 19 марта. – С. 9.

Грэбень, І. Лікаўзнесены герб / Іван Грэбень // Краязнаўчая газета. – 2004. - № 40.

Сімволіка. Гербы краю : папка газетна-часопісных артыкулаў. – Кобрын, 1967 - ...

Урок Айчыны
«Сімвалы малой радзімы»
Выпуск 2

Складальнік
Курачук Святлана Дзмітрыеўна,
галоўны бібліёграф цэнтральнай раённай бібліятэкі

Цэнтральная раённая бібліятэка
дзяржаўнай установы культуры
«Кобрынская раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма»
Вул. Маршала Жукава, 12, 225306, Кобрын
E-mail kobrinlib@gmail.com
www.krcls.by